

Universitätsbibliothek Paderborn

**D]rectoriu[m] co[n]=||cubinarioru[m] saluberrimu[m] quo
|| queda[m] stupe[n]da et quasi i[n]audita || pericula
q[ua...] apertissime resoluu[n]tur nedu[m] clericis aut
etia[m] laicis hoc || crimine ...**

Arnoldus <de Tongern>

Agrippine, 1509

VD16 A 3769

Tabula opu[s]culi solu[m] quo ad p[ri]ncipalia pu[n]cta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34663

Sacerdotū remanere p decanos christianitatū ipsoꝝ locoꝝ excommunicatū
centur z excommunicate publice nūciant inuocato sup remoto de ipaz
si opus fuerit auxilio seculari

¶ Statutū Frederici de Sarwerden archiepiscopi
pi Colonienſis quinquageſſimi octauū.

¶ Porro statutū bone memorie dñi Lōradi zc. p Sifridū eiꝰ sue
cessore q̄ idē statuit zc. innouamꝰ statuētes. vt huiusmodi notorij
fornicatores supradicti q̄ ꝑcubinīs suis in domibꝰ ꝑꝑrijs cohabitā
tant si tales focarias publicas in domibꝰ suis eis cohabitādo tene
re ꝑsumperint ꝑ decē dies. nec eas a se abiecerint z abegerint. z si dic
te fornicarie notorie abinde nō recellerint. tā ipsi focarij cohabitā
tores notorij q̄ fornicaria sentētiā excoīcatōis icurrāt ꝑsentis nri sta
tuti auctoritate quā in eos z eoꝝ quēlibet ferimꝰ in his scriptis.

¶ Tabula opulculi solū quo ad ꝑncipalia ꝑūcta.

Absolui nō potest ꝑcubinariꝰ nec ꝑcubina dū nolunt separi.
folio primo. ij. liij.

Absolues ꝑcubinariū aut ꝑcubinā sacramentaliter ꝑuincit pecca
re mortaliter. fo. iij. la. p. h.

Absolui ꝑt ꝑcubinariꝰ dū firmiter vult ꝑcubinā abijcere. fo. v. la. j.

Absolui tñ nō ꝑt cū hac etiā firma volūtate dū vult coīcare. fo. v. l. j.

Absolui nec sic ꝑt dū vult celebrare. sꝫ ꝑrequisitꝰ qꝰ ꝑcubina de do
mo sit abiecta. fo. vi. la. ij.

Abijcere tenet ꝑcubinariꝰ ꝑcubinā de ꝑcepto etiā si ꝑpter hoc anni
hilatio immineat mūdo. fo. xv.

Abijcere tenet ꝑcubinariꝰ statim dū ꝑt ꝑcubinā. nec ꝑpter qđcūqꝰ
incōmodū subterfugere. ꝑt. fo. v. l. ij.

Altariſte nō excusant a mortali ꝑctō dū eoꝝ officij aut vices ꝑmī
tunt ꝑcubinariō. fo. xi. la. p.

Acceptari nō debet ꝑcubinariꝰ ad celebrādū. nec admitti q̄uis etiā
volūtarie paratꝰ se ad hoc offerat. fo. xxiij. la. p.

Argumēta ꝑcubinariōꝝ eo qꝰ ꝑtinenter iā viuūt nō valēt vt ꝑma
neant. fo. ij. latere. ij.

Argumēta nō valēt q̄bꝰ dicūt se ꝑpter vehemētiā amoris seu ꝑꝑ
ter ꝑicula nō posse separi. fo. xxxix.

Argumēta duodecim q̄bꝰ arguūt qꝰ licet ꝑcubinarios ad celebrā
dū inducere aut admittere soluant. fo. xxxij. z ꝑnter.

¶ Baptismū z ita de alio sacramēto recipiēs a ꝑcubinariō nō ordē
nario dū ꝑt habere meliorē peccat mortali. fo. xxxij. la. p.

Bona spūalia ꝑ ꝑcubinariū ponunt sub ꝑericulo. ideo mortaliter
peccat ipse z alius. fo. j. la. ij.

Tabula.

- ¶ Curā aiaz ꝓmittēs ꝓcubinario peccat mortaliꝛ z ē in statu picu/
Celebrādo ꝓcubinariꝛ plus q̄ homicida peccat z sp̄ (fo. x. la. ij.
dub̄ distincta mortalia ꝓmittit fo. xv. la. ij.
Confessionē de prius in hoc statu ꝓfessio ꝓcubinariꝛ fm̄ posse itera
re tenetur. fo. xxxiiij. la. p̄.
Cōfessio z ꝓtricio raro ap̄d ꝓcubenarios rite pagūf. fo. xxxiiij. la. ij.
Cōteri tenet̄ distincte ꝓcubinariꝛ sacerdos p̄ter fornicatōem q̄ sit ꝓ/
iurꝛ z eccl̄a distincte q̄ cū hoc sit sacrilegꝛ. fo. xv. la. p̄.
Cōfessor dz̄ audire ꝓfessionē ꝓcubinariꝛ z ip̄m iuxta posse informa
re s̄z nō ꝓt nec debet eū absoluerē. fo. iij. la. ij.
Cōfessores ꝓcubinarioꝝ sunt veri adulatores in damnatōnem eo
rum. folio. vi. la. ij.
Cēsaris om̄ibꝛ nūc sicut ante ꝓsiliū ꝓstātiense manēt ꝓcubinariꝛ sa
cerdotes illaqueati. fo. xliij. la. ij.
Credere nō debet rector cuiuscūqꝛ eccl̄ie ip̄i ꝓcubinario ꝓ sedū vult
communicare aut secū celebrare. fo. viij. la. p̄.
Cōverti ꝓt ꝓcubinariꝛ in instāti ꝓtricꝛ tū a volente habere missam
nō debet ꝓsumi. fo. xvij. la. ij.
Cōrrigēs aliū notoriꝛ cōcubinariꝛ peccat mortalit̄ ad minꝛ scan
dalizando. fo. xi. la. ij.
Cōrrigere tenet̄ q̄s primū ad vitandū piculū cū ꝓcubinario. dū s̄
plati negligūt. fo. xxxij. la. ij.
Cōciliū ꝓstātiense nō releuat vt q̄s posset cōcubinariū ab celebra
ndum inducere. fo. xxxiiij. la. ij.
Cōciliū cōstātiense nō releuat vt curatꝛ posset eucharistiā ꝓcubina
rio dare. fo. viij. la. ij.
Cōscientia erronea ē inducētis cōcubinariū ad celebrandū q̄n̄ di
cit ego ꝓsumo eū idoneū. fo. xvij. la. p̄.
Cōfessio i ꝓctm̄ ꝓcubinariꝛ q̄ ei requisita q̄bꝛ celebrat ꝓcedit. fo. xxi. la. j
Curatꝛ dans eucharistiā notorio ꝓcubinario aut ꝓcubine ꝓbatur
mortalit̄ peccare. fo. viij. la. p̄.
¶ Desperare nō debet concubinariꝛ quātuncunqꝛ sit vitijs iuolu
tus. fo. xxxiiij. la. ij.
Detractio nō sit clero dū ꝓdicat ꝓplo q̄ nō debet ꝓcubinariū ad ce
lebrādū inducere. fo. xxxij. la. ij.
Dubitū de idoneitate ꝓcubinariꝛ dz̄ in ꝓiorē ꝓtē interpretari nota. fo.
Domicellis ꝓcubinariꝛs z eoz ꝓcubinis q̄nis nō sy (xviij. la. j
nō denēt negāda ē ꝓmunio. fo. viij. la. ij.
Discrimini se nō ꝓmittit q̄ nō vult habere cōcubinariū ad celebra
ndū aut admittere. fo. xxvij. la. ij.

Opusculi.

Decipiunt et decipiuntur qui ad celebrandum concubinos inducunt. fo. xvi. la. ij.

Dispensatio est erronea quando unus sacerdos cum alio super professione differenda dispensat. fo. xi. la. ij.

Dispensatio a nullo potest fieri ut concubinario ministratio sacramentorum possit committi. fo. xi. la. p.

¶ Ecclesia non tolerat nec exhibet ministros concubinos ut sine necessitate possent ad ministrandum sacra induci. fo. xxiiij. et xxix. la. ij.

Eucharistia in facie ecclesie sacerdos concubinaris et concubinis debet negare. fo. viij. la. ij.

¶ Fornicatio concubinaris sacerdotis et cuiuscumque sacerdotis est grauius peccatum quam adulterium aut homicidium. fo. xiiij. la. p.

Fornicatio concubinaris laici quantumcumque simplex repugnat omni legi et ostendit mortale. fo. xxxv. la. p.

Fornicatio talis non ostendit de mortalibus minimis. imo est de maximis.

Fornicator quod presumit in dubio sicut a simili de (fo. xxxvij. la. p. de baptizato. fo. xxvij. la. p.)

Forma tradit proponenda populo ne concubinarium inducant ad celebrandum. fo. xxiiij. la. p.

Forma tradit rectori cuiuscumque ecclesie per quam non debet concubinarium ad celebrandum admitttere. fo. xxxij. la. ij.

¶ Semitus perfectus in casu sufficit concubinario ad salutem ut possit absolui. fo. iiij. la. ij.

¶ Homicidium est minus peccatum quam periurium. quod concubinario fornicatio committit. fo. xiiij. la. ij.

Dospites et paterfamilias sicut mortali peccant dum cibum quod ieiunium violat ministrant ita cum concubinario etc. fo. xvij. la. p.

¶ Inducere concubinarium ad celebrandum simpliciter est mortale peccatum. fo. xix. la. ij.

Judicare nemo debet concubinarium malum absolute. volens tamen ad celebrandum sacerdotem inducere debet ipsum malum presumere. fo. xvij. la. ij.

Judicare nemo debet alium in mortali. potest tamen eundem in eodem timere. fo. xvij. la. ij.

Inducetes concubinarium ad celebrandum deum non placant. sed ad iram plus prouocant. fo. xvi. la. ij.

Inducere concubinos ad celebrandum si homines cessarent utique multi seauerent. fo. xvij. la. p.

Impedire quod debet missam concubinaris dum eius interest et possit proficere. fo. xxij. la. ij.

Juramentum deferens concubinario ut concubinam dimittat mortaliter peccat. fo. xvij. la. ij.

Tabula

- I**regularitatē a qua papa solū absoluit ꝓcubinariꝝ celebrādo fm̄
quosdā incurrit. fo. x. la. p̄.
- I**gnorātia in inducēdo ꝓcubinariū ad celebrādū a pctō nō excusat
fo. xxvij. la. ij. Nec ꝓpter subtilitatē materie fo. xxxij. la. p̄.
- I**us nature ꝓpter piculū vitandū laicis ē intimandū circa ꝓcubi
narios ꝛc. fo. xxxj. la. ij.
- I**nfamia facti qua laborat ꝓcubinarius nō tollitur nisi contrario
facto. fo. iij. xix. lat. ij.
- I**nfamia ꝓcubinariꝝ occasionē remouēdo tenet ꝓpellere. fo. iij. la. j.
- J**udex notoriꝝ vt ꝓcubinariꝝ nō ꝓt aliū in eodē crimine sine morta
li. indicare. fo. xj. la. p̄.
- J**udex malꝝ ꝓt requiri ad ministratiōnē iusticie. nō aut cōcubinari
us ad celebrandū. fo. xxx. la. p̄.
- L**aici ꝓ facta superiorꝝ nō excusant inducēdo ꝓcubinariū ad cele
brandū. fo. xxvij. la. ij.
- M**issa ꝓcubinariꝝ. quīs de se sit bona. ꝓ accidēs tñ sibi ꝛ inducē
ti ad ipsam ē nociua. fo. xxx. la. ij.
- M**inistratio sacramētorū totiens quotiēs in ꝓcubinatio ē morta
le peccatum. fo. ix. latere. p̄.
- M**issas speciales aut tricesima nemo ꝓcubinatio etiā suo. pastor
committere debet. fo. xxv. la. ij.
- M**alicia alteriꝝ vti in bonū differt a ꝓsentire in ipsam. iō inducē
ꝓcubinariū ad celebrādū nō excusat. fo. xxvij. la. p̄.
- N**eccessitas facit vt parrochianꝝ a ꝓcubinatio suo pastore possit
erigere sacramēta sibi debita. fo. xxv. la. ij.
- N**eccessitas nō ē similis i exigēte vsurā a notorio vsurario. ꝛ exigēte
missam a ꝓcubinatio. fo. xxx. la. p̄.
- N**otoriū facti ꝛ nō solū iuris opiet erga ꝓcubinariū aiaduerti. fo.
xxx. la. p̄.
- O**rdinariꝝ nō debet impedire ne fiat negatio sacri. (xxx. la. p̄.)
ꝓcubinatio seu concubine. fo. viij. la. p̄.
- O**rdinariꝝ nō debet impedire vt nō fiat ꝓcubinariꝝ sacerdotis ad
celebrandū admissio. fo. xxx. la. ij.
- O**ccasionēs pctꝝ in ꝓcubinatio sunt subito remouēde. fo. v. la. ij.
- P**relati ꝛ ꝓdicatores tenent ꝓpulo intimare qꝛ nō licet ꝓcubina
rios ad celebrandū inducere. fo. xxxi. la. p̄.
- P**astor seu rector cuiuscūꝝ cenobij aut capelle admittēs ꝓcubina
riū ad celebrandū grauiter peccat. fo. xxi. la. p̄.
- P**arrochiani exigētes sacramēta non debita a ꝓcubinatio. vidētur
grauiter peccare. fo. xxv. la. ij.
- P**relati esto qꝛ possent ad celebrandū ꝓcubinarios ꝓmittere. nō tñ.

Opusculi

- pnt eos admittere seu ad h inducere. fo. xxx. la. ij.
- Periur⁹ efficit ꝓcubinari⁹ ois z sacrileg⁹ fomicado. fo. xv. lat. j.
- Pastor idiotā admittēs maxime ꝓcubinariū ad audiendū ꝓfessio/
nes mortaliter ꝓccat. fo. xxj. la. ij.
- Penitentia publicā nō tenet ꝓcubinari⁹ agere ꝓꝓ videat multos
exemplo corrupisse. fo. vij. la. pmo.
- ¶ Qualitas circūstantia z ꝓditio varia indicāt ꝓcubinariū occult/
tum nō absoluendū. fo. ij. la. p.
- ¶ Req̄sita ad celebrandū sunt ꝓcubinario tenegāda. fo. xxij. la. ij.
- Recipiēdo absolutōem ꝓcubinari⁹ dū nō vult ꝓcubinā abycere
mortale nouū ꝓmittit. fo. iij. la. ij.
- Resignare debet pastor poti⁹ eccliam anteq̄ ꝓcubinario curam aīa
rum suorum cōmittat. fo. xj. la. j.
- Reprobatio facta vni ꝓdicanti ex auctoritate Hieronymi ꝓtra ꝓcu
binarios offendit invalida. fo. xxx. la. j.
- Recidivās ꝓcubinari⁹ quō debet anteq̄ absoluat ut ꝓcubinam
abiciat remitti. fo. xxij. la. ij.
- ¶ Scādalu quō ꝓ ꝓcubinario notorios causez z qd sit notat. fo. ij.
- Species z similitudo ꝓccati notoriū ꝓcubinariū mortal sufficit (la. ij
ad scādalu mortale. fo. iij. la. pmo.
- Signa pnes q̄ ꝓt ꝓfessor ꝓcubinariū nō ꝓritū ꝓsumere. z ex ꝓses
quenti nō absolute. fo. v. la. p.
- Scādalizat sp q̄tū ē i eo ꝓcubinari⁹ publice celebrādo. fo. ij. la. p.
- Scādalu mortale videt causare q̄ notoriū ꝓcubinariū ad celebra
dū inuat aut admittit. fo. xxij. la. p.
- ¶ Timor inanis ē q̄ timez ꝓpls scādalizari dū ꝓdicat q̄ ꝓcubina
rius ad celebrandū nō dz induci. fo. xxij. la. j.
- ¶ Volūtas in ꝓcubinario abyciendi ꝓcubinā optet q̄ sit ꝓfecta an
teq̄ possit absolui. fo. v. la. pmo.
- Notum ꝓprie violat ꝓcubinari⁹ sacerdos fomicado. z est casus
reservatus episcopo. fo. xij. la. j.
- Uti malicia i bonū nō dz q̄ iducit ꝓcubinariū ad celebrādū. fo. xxj.
Uocari nō debet ꝓcubinari⁹ ad anniuersaria. exeq̄as. aut (la. p.
alias speciales missas. fo. xxv. la. ij.
- ¶ Xpi benignitas nō agit vt dubiū cū ꝓcubinario sacerdote ad ipm
inducēdū ad celebrādū i meliōre ꝓtē possit interpretari. fo. xij. la. j.
- ¶ Nec z varia alia patent hūc libellū intuenti.
- ¶ Impressum ē hoc Directoriū ꝓcubinarioꝝ ꝓmitus Agrippine
als Colonie Anno post h̄gineū ꝓtū. M. cccc. vij. Et iā tēno ibidē
anno seq̄nti. M. D. ix. in officina literaria i genuoz litroz Quēcell
D. ij.